

HENDRIK BRUNO (DEN HAAG)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS [IN HET LEGER | LOON-OP-ZAND?]
5 AUGUSTUS 1639
2196

Vervolg op Bruno's brief van 2 augustus 1639 (Worp 2, nr. 2194, p. 481).

Samenvatting: Bruno bericht o.m. over de goede voortgang en de inspanningen van Christiaan en Constantijn jr. wat betreft de muziek.

Huygens' antwoord is verloren gegaan. Bruno schreef opnieuw op 12 augustus 1639 (Worp 2, nr. 2202, p. 483).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 37: brief (enkelvel, 20x31 cm, a | b; autograaf).

Vroegere uitgaven: OC 22, nr. 2, p. 544: gedeelte (<in Poësi quidem ... Nonis Sextilibus MDCXXXIX.>). — Worp 2, nr. 2196, p. 482: samenvatting.

Namen: Christiaan Huygens; Constantijn Huygens jr.; Lodewijk Huygens; Justinus; Ovidius; Vergilius.

Titels: *Bucolica* (Vergilius); *Ecloga* (Vergilius); *Metamorphoses* (Ovidius).

Glossarium: musica (muziek).

Transcriptie

Clementissimo Domino meo

Constantino Hugenio, Equiti, Toparchæ in Zuijlichem, Celsissimo Aurasioni Principi à Consiliis et Secretis, etc.

Per-illustri viro

Domino Constantino Hugenio, Domino meo honorando, salutem plurimam dicit.

Quod et liberius fortassis, et prolixius nuper rescripserim, Illustrissime virorum, quam hero famulum par erat, facilitas tua fecit; adeò ut et loquacior essem, et confidentior: atque et modè liber et liberè modestus esse conatus fuerim; id si non assensus fuero, orarem veniam nisi te jam dedisse scirem prius quam ego vel per somnium petere cogitassem. Et sanè mirum ni mihi ipsi quippe festinanti errores nonnulli exciderint, dum ipse bellum, si dis placet, censorem ago: quod in adolescente quis non ferat, non conniveat? Juventutis enim factum hoc vitio; quin qui materiam habet iudicii, næ ille habet, quo carent omnes. Sunt pueri dum lusitando tures ædificant Babylonicas; idem opus suum nunc struunt, nunc destruunt. Sic hæc ætas secum et cum iudicio suo luctatur in dies, et veniam meretur, dummodo petat, et errorem, si agnoscat, non habet. Lamias enim ego odi profectò, quæ oculos domi cum sunt in oculis habent, at, cum foris, in manu. Et plus, me Hercule, erranti scire ignoscere, quam errare nescire est. Alterum enim debent omnes, alterum potest nemo. Tu quidem, generose Domine, (cujus ut supra iudicium meum eruditio, ita supra exiles ineptias indignatio est), et ridens ignosces, et ignosces ridendo.

Cæterum, quod ad mandata de stadio studiorum tua, huc usque non responderim, non equidem veteres istas exsanges, ac frivolas purgatiunculas adferam: 'Non fuit otium,' 'Non erat tabellarii copia.' Quippe horum hoc mendacii foret nudi nimis, nullâ veri umbraculâ, nullâ ceromâ, aut purpurissâ aliave offuciâ, ne transpareat, tincti tectique. Alterum etiam vel contempti sacrilegè, vel oscitanter neglecti imperii argueret. Imperii, cuius servitio otia mea omnia, omnia negotia qualiacumque æternum sunt occupandâ. Sed neque hic latebras quæram, quod valetudine per hosce dies parum constanti fuerim, nam dudum, si tu, pater patriæ, vales, valeo. Verum id dicam, quid res est, cum te, ut in excelso generis, et dignitatis positum, ita curis immensis undequaque circumvallatum, et religiosè adiri, nec temerè interpellari debere, ferrem; nec ego

interstrepere Amplitudinis Vestrae occupationibus ausus fui, priusquam de singulis plenius planiusque possem facere certiore.

Ac in poësi quidem lemmata exercitii nobilissimis commilitionibus ex Ovidii *Metamorphoseon* libris præscribere soleo. Quod si placet, gaudeo, amplissime Domine; sin minus, oro, quamprimum vetare placeat. Ego certè non omnino absurdè me id instituisse puto, quia simul fabulas nonnullas, hoc est antiquæ sapientiæ penetralia, jam nunc memoriæ discunt imprimere. Ediscendam autem *Eclogam III* poscentibus quoque eam præ cæteris, ut adfiniorem suæ ætati, et apertiore, dedi. Quam nunc plusquam dimidiam recitaverint. Analysin rhetoricam ex *Bucolicis* vatum regis, deducimus, quæ jam secundò pressius auspicabimur.

In musicâ invidendos jam stupendosque profectus fecere; cui dici non potest, quantopere insudent, incumbant. Imo, si nimia, inquam, posset esse diligentia, hic, ita me Di benè ament, nimis laborare eos pronuntiarem.

Sed Vah! ecce de Justino parabam scribere, cum nuntium abiturire nuntiat; malui itaque imperfectam mittere epistolam potius quam nullam. Vale, illustris vir, bono bonorum omnium, et Reipublicæ nate, ac cætera intra dies pauculos expecta

ab Amplissimo Illustri viro cliente humillimo
Henrico Brunone.

Hagæ-Comitis, Nonis Sextilibus MDCXXXIX.

Vertaling

Aan de heer Constantijn Huygens, heer van Zuilichem, raad en secretaris van de prins van Oranje, enz.

Aan de heer Constantijn Huygens, mijn vereerde meester, een groet.

Dat ik u onlangs meer vrijuit en uitvoeriger heb geschreven, dan het een knecht past aan zijn meester [te schrijven], kwam door uw gemakelijkheid in de omgang. Zozeer zelfs dat ik zowel nogal breedspakig als nogal vertrouwelijk was, terwijl ik had geprobeerd in bescheidenheid vrij en in vrijheid bescheiden te zijn. Als ik daarin niet ben geslaagd, zou ik uw vergiffenis vragen als ik niet zou weten dat u die al had gegeven voordat ik er zelfs in mijn slaap aan had gedacht die te vragen. En zeker zou het een wonder zijn als mij, immers zelf in haast, niet enige fouten zouden zijn ontsnapt, toen ik zelf, moge het Gode behagen, als een mooie censor optrad. Wie overkomt dat niet in zijn jeugd, wie doet niet eens een oogje dicht? Het is immers gebeurd door het gebrek van de jeugd; ja, hij die reden tot oordeel heeft, heeft waarlijk dat wat iedereen mist. Het zijn kinderen terwijl zij spelenderwijs Babylonische torens bouwen, en hetzelfde werk soms versterken, soms afbreken. Zo strijdt deze leeftijd iedere dag met zichzelf en met zijn oordeel, en verdient vergiffenis, steeds wanneer die wordt gevraagd, en heeft geen fout, als hij die inziet. Ik haat immers natuurlijk de spoken die, wanneer zij thuis zijn, de ogen in kistjes hebben, maar, wanneer buiten, in de hand. En meer is het, bij Hercules, voor de dwalende om te kunnen vergeven dan niet te kunnen dwalen. Het ene moet iedereen, het andere kan niemand. U echter, goedgunstige heer (wiens ontwikkeling zo ver boven mijn oordeelsvermogen gaat als uw misnoegen boven mijn zwakke beperktheden), vergeeft lachend, en vergeeft door te lachen.

Verder zal ik, omdat ik tot nu toe niet heb geantwoord op uw vragen betreffende de voortgang van de studies, zeker niet de oude bloedeloze en krachteloze verontschuldiginkjes aanvoeren, zoals 'Ik had er geen tijd voor' of 'Er was geen gelegenheid om het te sturen.' Want het eerste van deze zou te zeer een naakte leugen zijn, door geen vleugje, geen zalfje, noch purper of blanketsel, om die niet door te laten schijnen, bedekt en bestreken. Het ander zou een bewijs zijn of van een heiligschennend verachten, of van een traag negeren van uw bevelen. Uw bevelen waaraan dag en nacht voor altijd mijn dienstbaarheid moet zijn gewijd.

Maar ook zal ik niet nu de uitvlucht zoeken dat ik mij deze dagen niet zo heel lekker voelde, want allang geldt dat als u, vader des vaderlands, zich gezond voelt, ik dat ook doe. Ik zal hier de waarheid zeggen en dat is dat ik u, aan de top van uw geslacht en uw waardigheid geplaatst en overal door zo verschrikkelijk veel zorgen omgeven, meende angstvallig te moeten benaderen en niet blindelings te onderbreken. En ik heb u niet in uw werkzaamheden durven onderbreken alvorens ik u over alle zaken duidelijk en volledig op de hoogte kon stellen.

Wat de poëzie betreft pleeg ik de edele medestrijders enige oefeningen uit Ovidius' *Metamorphoses* voor te schrijven. Als dat u bevalt, ben ik blij, edele heer; zo niet, dan vraag ik u het zo snel mogelijk te verbieden. Zelf denk ik dat het niet zo gek is dat ik hiermee ben aangevangen omdat zij dan reeds leren om enkele fabels, dat wil zeggen de toegang tot de wijsheid der Ouden, uit het hoofd te kennen. Op hun verzoek heb ik hun toch nog *Ecloga III* om af te maken gegeven, en die vóór het andere, als zijnde meer in overeenstemming met hun leeftijd en begrijpelijker, welke zij nu voor meer dan de helft hebben opgezegd. De retorische analyse halen wij uit de *Bucolica* van de ¹koning der dichters, die wij nu in tweede instantie nauwkeuriger gaan bekijken.

In de muziek hebben ze reeds benijdenswaardige en wonderbaarlijke vorderingen gemaakt; hoezeer zij zich daarvoor inspannen en inzetten kan niet in woorden worden uitgedrukt. Ja, als een te grote ijver zou kunnen bestaan, dan zou ik hier verklaren, de Goden staan mij bij, dat zij zich te zeer afbeulen.

Maar kijk, nu ik over Justinus wil gaan schrijven, word ik gemaand dat de koerier gaat vertrekken. Ik stuur liever een niet voltooide brief dan helemaal geen. Gegroet, beroemde man, bestemd voor het goede van alle goede mensen en de Republiek, en verwacht binnen enkele dagen nog meer van

uw nederige dienaar
Hendrik Bruno.

Den Haag, 5 augustus 1640.

1. Vergilius.

Per Illustri Viri

J. Constantino Nigro, Domini meo honorando, S.P.D.

Quod et libere fortassis, et proleptis usque usque form Illustrissimi virorum
quam hinc familiam non erat, facilitas tua scitis; adeo ut et locutione istam et
confidentior: atq; et modesto libere et libere modesto esse notatis scitis, si non
essentis fuerit, oremus saltem nisi te jam desisse, scilicet prout, quam ego
vel pro summum potest cogitarem. Et sane mirum mihi non quidem scilicet
te curas nonnulli spectant, dum ego bellum si des placet, consilio ago: quid
in adolescentia quae non fuerit, non committat? iuramentis tam factum hoc dicit, quae
qui matricem habet iudicij, ne illo habet, quo careret omnes. Sicut quibus dum hinc
do fuerit edificat Babylonias, idem eos tunc unice struunt, una destruant, sic
haec aetas fleum et cum iudicio suo luctatur, et calidam, male hinc, dimittit
adit, et dicitur, si agnoscat, non habet. Lamentum enim ego dii profecto, quae oculis
domi non sunt, in locis habent, at cum foris in manu, et plura me hinc dicitur,
si foris ignoscit, quam dicitur, ut scilicet, aliter enim dicitur, omnes aliter
potest nemo. Tu quidem, generose domine, (cujus ut scire iudicium meum conditio
ita omnia, magis indignatio est) et videtur ignoscit, et ignoscit dicitur.

Etiam, quod ad mandata de studio studiorum tua, hinc non responderem, non
quidem videtur istas expungit, ac fortissimas purgationes adferam, non sunt otium,
non erat habere copia; Quae foris hoc mandata fortissimis nunc aulla
dicitur, umbra nulla, mille coram aut purgatione, aliter officia ne transierit, tunc
feliciter; Aliter enim istam, contumpti facillime, vel ostentat, magis impetum arguit,
et: impetum, cuius scitis, omnia omnia, omnia negotia, qualicunque adferam sunt
occupanda: Sed magis hinc habere, quae quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
stare iudicium, nam dicitur, si hinc, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
te, ut in quae, quae, et dignitatis, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
magis, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
tionibus, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
quidem, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
sede: quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
omnino, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
pudat, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
magis, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
et, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
et, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
→ quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
potest, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
bene, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
adferam, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
bonum, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae, quae,
Huygen. Non scitis. TO LOC XXXIX.

Huy. 37.

ab Angl. illustr. V.
climatis humillimo
Henrico Bracco.

